

13 мавзу

**Ижтимоий ёрдам ва
ижтимоий хизмат**

Ижтимоий ёрдам ва ижтимоий хизмат

- **Режа**
- **Аҳолига кўрсатиладиган ижтимоий ёрдам тушунчаси, зарурлиги ва уларнинг таснифи**
- **Ёлғиз қариялар, ёлғиз ногиронлар ва ота-она парваришидан маҳрум бўлган болаларни давлат таъминотига олинишининг моҳияти**
- **Фуқароларнинг айрим тоифаларига бериладиган ижтимоий-иқтисодий имтиёзлар**

- Аҳолига бериладиган ижтимоий ёрдам ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш йўналишларидан бири – уларга натурал шаклларда ҳамда турли ижтимоий имтиёз ва енгилликлар тарзида ёрдамлар кўрсатилишидан иборат.

Аҳолининг эҳтиёжманд қатламларига бериладиган ижтимоий ёрдам шакллари ҳам ранг-баранг кўринишларга эга ва уларни қуйидаги турларга бўлиш мумкин:

қариялар, ногиронлар ва болаларни тўлиқ давлат таъминотига олиш; уларни махсус ташкил этилган меҳрибонлик, мурувват ва саҳоват уйларида яшашларини таъминлаш;

қаровсиз қолган ёлғиз қариялар ҳамда ногиронларга озиқ овқат маҳсулотлари билан натурал моддий ёрдам кўрсатиш, маиший ва бошқа натурал хизматларни бепул амалга ошириш;

қариялар, ногиронлар ва муайян касалга чалинган шахсларга реабилитация мақсадларида санаторий-курорт хизматларини кўрсатиш;

ногирон фуқароларга протез-ортопедия, ҳаракатланиш воситалари бериш ва у билан боғлиқ бўлган хизматларни кўрсатиш;

мактаб ёшидаги болали оилаларга моддий ва бошқа ёрдамлар кўрсатиш;

фуқароларнинг муайян тоифаларига турар жой-маиший, транспорт-алоқа, солиқ, тиббий-фармацевтика ва бошқа соҳаларда имтиёзлар бериш;

қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа турдаги ижтимоий хизматларни кўрсатиш.

Мамлакатимизда ана шу тамойилларга амал қилингани ҳолда қариялар, ногиронлар, етим-есирлар ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилиб келинмоқда.

2002 йилни «Қарияларни қадрлаш йили»,
2007 йилни “Ижтимоий ҳимоя йили”, 2010
йилни баркамол авлод йили”

- Бугунги кунда Республикамизда кўплаб «Саховат уйлари», «Меҳрибонлик уйлари», «Мурувват уйлари фаолият кўрсатиб келмоқда ва уларда бир неча ўн минглаб ночор фуқаролар давлат ва жамият меҳр-мурувватидан баҳраманд бўлмоқдалар.

"Мурувват" уйларига расмийлаштириладиган 14 ёшгача бўлган ногирон болалар учун ота-оналари томонидан фарзандини болалар "Мурувват" уйига расмийлаштиришни сўраб ёзилган ариза асос бўлади.

14 ёшдан 18 ёшгача бўлган руҳий касалликдан ногиронлар учун давлатнинг ваколатли идораси (васийлик ёки ҳомийлик тайинловчи орган) томонидан тайинланган ҳомий ёки васий томонидан ёзилган ариза, ногирон томонидан ёзилган ариза асос бўлади.

18 ёшдан юқори бўлган руҳий касалликдан I ва II гуруҳ ногиронлари учун давлатнинг ваколатли идораси (суд қарори билан) томонидан тайинланган ҳомий ёки васий томонидан ёзилган ариза, ногирон томонидан ёзилган ариза асос бўлади.

Оилавий болалар уйлари

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 31 июлдаги 158-сон қарори билане тасдиқланган НИЗОМ га кўра ота-онасининг қаровисиз қолган болаларни тарбиялаш, ўқитиш, соғломлаштириш, ақлий, психологик ва жисмоний ривожлантириш, уларни ижтимоий мослаштириш ва муҳофаза қилиш учун қулай шарт-шароитлар яратиш, улар учун оиладагига яқин зарур шароитлар вужудга келтириш оилавий болалар уйининг асосий вазифалари ҳисобланади.

-

Пенсионер ва ногиронларни санаторий ва курортларда даволаш

Ўзбекистон Республикасининг 1996 йил 29 августдаги «Фуқаролар соғлиғини сақлаш тўғрисида»ги қонунининг 21-22 - моддаларида ҳамда 2008 йил 11 июлда янги тахрирда қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида” (янги таҳрири) ги қонунга мувофиқ пенсионер ва ногирон бўлиб қолган фуқаролар зарур тиббий-ижтимоий ёрдамни олиш ҳуқуқига, шу жумладан санаторий ва дам олиш уйларида соғломлаштириш хизматидан фойдаланишга ҳақли эканликлари кўрсатиб қўйилган.

Пенсионерлар ва ногиронларни санаторий-курортлар, дам олиш уйларига юбориш асослари, муддатлари, тартиблари Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2005 йил 6 июлда 1489-сон билан рўйхатга олинган “Ногиронлар ва пенсионерларни санатория-курорт сифатгоҳ йўлланмалари билан бепул таъминлаш тартиби тўғрисида Йўриқнома” белгиланган бўлиб, унга кўра ишламаётган ногиронлар ва пенсионерлар эҳтиёжманд бўлари тақдирда белгиланган тартибда санаторий ва курортларга бепул йўлланма билан таъминланадилар.

Ногиронларга протез-ортопедия буюмлари, ҳаракатланиш воситалари бериш

- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 17 июндаги 166-сон қарори билан тасдиқланган “Сотиб олинган реабилитация техник воситаси ёки кўрсатилган хизматлар учун компенсация тўлаш тартиби тўғрисида НИЗОМ”га кўра "Ўзбекистон Республикасида ногиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонунига мувофиқ ногиронларга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда бепул берилиши керак бўлган, аммо улар ўз ҳисобига сотиб олинган реабилитация техник воситаси ёки кўрсатилган хизматлар учун компенсация тўлаш тартиби назарда тутилган.

**Фуқароларнинг айрим тоифаларига бериладиган
ижтимоий-иқтисодий имтиёзлар**

- Тиббий ва фармацевтика хизматлари кўрсатиш билан боғлиқ имтиёзлар. Бундай имтиёзлар бериладиган фуқароларнинг тоифалари тегишли қонун ҳужжатларининг ўзида назарда тутиб қўйилади ва ушбу ҳужжатларда белгиланган тартибда берилади.

- 1. Онкологик касалликлар.
- 2. Сил касаллиги.
- 3. Руҳий касалликлар.
- 4. Ихтисослаштирилган муассасаларда гиёҳвандлик.
- 5. Мохов касаллиги.
- 6. Нурланиш касаллигига чалинган беморлар.
- 7. Юқумли касалликлар.
- 8. Сифилис.
- 9. ОИВ касаллигини юқтирганлар (ОИТС).
- 10. Шошилиш тиббий ёрдам кўрсатиш чоғида беморларнинг шифохонада бўлиши чекланган муддатларининг тасдиқланган стандартлари бўйича реанимация тадбирларини ва интенсив терапияни талаб этувчи ҳолатлар.
- 11. Даражасидан қатъи назар камқонлик касаллигига чалинган ҳомиладор аёллар ва туққан аёллар.
- 12. Эндокринологик касалликлар киритилган. Пуллик касалхоналар ва пуллик бўлимларда бу имтиёз амал қилмайди.

- Турғун даволаш-профилактика муассасаларида касалликнинг туридан қатъий назар овқатланиш тўловидан озод қилинадиган аҳоли тоифалари ҳаб белгиланган бўлиб, улар жумласига (пулли касалхоналар ва бўлимлардан чашкари) қуйидаги тоифадаги фуқаролар киритилганлар:
- 1. Болаликдан ногиронлар.
- 2. Чин етимлар.
- 3. I ва II гуруҳ ногиронлари.
- 4. 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчилари ва ногиронлари ҳамда уларга тенглаштирилган шахслар.
- 5. Ижтимоий таъминот бўлимларида ҳисобда турувчи ёлғиз нафақахўрлар.
- 6. 1941-1945 йиллардаги уруш йиллари меҳнат fronti қатнашчилари.
- 7. Чернобиль АЭСидаги ҳалокат оқибатларини тугатишда қатнашган - ногирон шахслар.
- 8. Байналмилалчи жангчилар.
- 9. 17 ёшгача бўлган болалар ва ўсмирлар.
- 10. Мудофаа ишлари бўлимларининг йўлланмалари бўйича 18-27 ёшли чақириқ ёшидагилар.